

V.N.T.S. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de

VERENIGING VRIENDEN

NEDERLAND-TSJECHIË & SLOWAKIË

(= 94)

Nr. 93

J a n u a r i 1 9 9 4

Bezoek de Jaarvergadering

op 26 maart 1994

te Breukelen

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antonius van 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
D. Klein Breteler
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
Mevr. M. v.d. Wijngaard
J. Vrijhof

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GM (Genootschap voor Tsjechoslowaakse Muziek):

J.F.E. Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Pr. Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

A. van Beusekom (secretaris)
P.J.M. de Coo (penningmeester)
Mevr. T. Onderdenwijnngaard
W. Dijk

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: i.o.

V.V.N.T.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

DUBBELING REIZEN

**Praag gezien? Dan nu de rest van Tsjechië!
Appartementen, bungalows en chalets.
Katalogus op aanvraag.**

Ite Boeremastraat 185
1054 PS Amsterdam The Netherlands
tel 020-6189462 fax 020-6836740

Een gesprek met uw Tsjechische vrienden
of zakenrelaties voeren,

Leer dan Tsjechisch!

Doeltreffende schriftelijke lessen met
persoonlijke benadering van de problemen
bij de bestudering van de leerstof door
ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen
Nederlands lesmateriaal.

Privélessen in Purmerend
tel. 02990-38238

PRANEDA b.v.

PAPENDRECHT - NEDERLAND

IMPORT - EXPORT

Ketelweg 53 - 57 - 3356 LD
Postbus 149 - 3350 AC

Telefoon 078 - 152566
Telex 29380

Van de Voorzitter

Ik wens u allen een gelukkig en voorspoedig nieuwjaar toe.

Een goed begin was het niet voor Hennie van der Burg, die van vakantie uit Tsjechië terugkeerde met een gebroken enkel. Zij voelt zich zeer gehandicapt en zal de eerste tijd haar gemak moeten houden. Telefoon heeft zij binnen handbereik maar we moeten haar wel ontzien met vragen en opdrachten want, hoe graag ze ook zou willen, zij kan moeilijk bij haar spullen komen omdat zij haar rechterbeen absoluut niet mag belasten. Beterschap Hennie!

Vorige keer schreef ik over het kwaad van het nationalisme. Kort daarna kreeg ik een citaat van president Václav Havel onder ogen waaruit bleek dat ik in goed gezelschap verkeerde. De president sprak aldus: "De ideologie van de etnische staat is gebaseerd op de veronderstelling dat iemands nationaliteit bepalend is voor zijn identiteit. Die ideologie onderstreept verschillen en leidt automatisch tot de veronderstelling dat ik beter ben dan een ander en dat een ander minder is dan ik en dat uiteindelijk alle anderen vijanden zijn."

Nu nog even een ander onderwerp. De jaarvergadering is weer in zicht en er zijn reeds een aantal voorbereidingen getroffen en afspraken gemaakt. De vergadering wordt op 26 maart 1994 gehouden in Motel Breukelen, waar wij al vaker waren, aanvang 14 uur. Wij bereiden een programma voor dat ook 's avonds voortduurt, zodat er ook een maaltijd in valt. Wij vragen voor die maaltijd zo weinig, f 15,- dat u al etend een groot deel van uw contributie terugverdient. 's Avonds hopen we films te tonen. Het zal plezierig zijn u weer te mogen zien. Graag zouden wij in contact komen met bestuurskandidaten. Er zijn enkele leden aftredend. Wij zouden echte verkiezingen willen houden waarbij de leden hun kandidaten voorstellen.

De viering van het tienjarig bestaan in Haarlem op 28 mei a.s. heeft onze voortdurende aandacht. De opgave tot deelname aan de jumelagemarkt zijn binnen. Een twintigtal gemeenten en stichtingen/werkgroepen die zich met stedenbanden bezighouden hebben zich aangemeld. Wat ons betreft mochten het er best wat meer zijn omdat ons voor ogen staat een zo volledig mogelijk beeld van wat er op dit gebied gebeurt te tonen. Aanmelding is nog mogelijk. Plaats genoeg.

Als u een duwtje in de goede richting kunt geven, graag.

Arie Hoogstad.

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

met de **splinternieuwe BOEING 737-500** en
ATR-72 dagelijks retour vlucht voor een
onveranderd tarief

tussen **PRAAG** en **AMSTERDAM**

- * met de **CSA** via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van de **CSA**
- * met **CSA** snel transport van vracht door de lucht

Nadere inlichtingen:

tel. 020/6200719 of 6200839

Fax: 020/6200466

Leidsestraat 4

1017 PA Amsterdam

**CZECHOSLOVAK
AIRLINES**

Van het bestuur.

Zoals elk jaar op onze omslag: de **Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering** die op 26 maart wordt gehouden in het Van der Valk Motel te Breukelen. Arie Hoogstad geeft in zijn stukje 'Van de voorzitter' al enige informatie over die dag.

Contributie 1994

Zoals elk jaar gebruikelijk, wordt de enveloppe met acceptgiro voor betaling van de contributie, donatie en/of vrijwillige bijdrage 1994 gebruikt als adressering van deze ledenbrief. Als u reeds op een andere manier uw contributie of bijdrage heeft voldaan, dan moet u de acceptgiro als niet verzonden beschouwen.

Nieuwe leden die hun contributie al hebben betaald, onze vaste en tijdelijke relaties krijgen alleen een acceptgiro voor een vrijwillige bijdrage.

Op de laatste jaarvergadering is besloten de contributie niet te verhogen. Uw vrijwillige bijdrage middels de extra toegezonden acceptgiro is natuurlijk van harte welkom. Na ontvangst van uw contributie krijgt u uw lidmaatschapskaart toegezonden. Om de portokosten te beperken, proberen wij elke keer minstens 100 kaarten tegelijk te verzenden. Snel betalen van uw contributie scheelt de vereniging dus tijd en geld!

Van de redactie.

Allereerst wenst de redactie alle VNTS leden een voorspoedig en gezond 1994 toe.

Zoals onze voorzitter Arie Hoogstad in zijn stuk reeds meldde, heeft Hennie v.d. Burg een gebroken enkel. Op dit moment ligt zij in het ziekenhuis. Haar afwezigheid treft het bestuur, de redactie en de ledenadministratie (denk aan de contributie!) zwaar. Normaal gesproken neemt Hennie ca. 70% van het type- en redigeerwerk voor haar rekening, het regelen met de drukker en de verzending. Verder zit Hana Sugito op dit moment voor haar werk in Mexico City. De ledenbrief moest dus nu door Jan Vrijhof en Johannes Sugito worden verzorgd. Wij hopen dat het ons op

redelijke termijn lukt, maar vragen uw begrip als de Ledenbrief deze maand toch iets later dan normaal in uw brievenbus valt.

Het nieuwe logo voor onze vereniging is helaas nog niet klaar. Daarom gebruiken wij voorlopig een geïmproviseerde opmaak van het voorblad.

Gaarne wijzen wij u op de vele interessante (en uitgebreide) inzendingen van onze leden, waaronder een stukje van ons redactielid Hennie v.d. Burg. Verder zoals gebruikelijk interessant nieuws in de rubrieken 'Van de stedenbanden' en 'De knipselmap' van Jan van Gastel, een stuk van Hans Wallin over 'Musica Judaica' en van P. Krug, in de serie 'Tsjechische Portretten', een verhaal over de schrijver Karel Čapek. Kortom een heel pak leesplezier, waarvoor wij al de inzenders bijzonder dankbaar zijn.

Johannes Sugito

JUBO REIZEN zoekt een perfect
Nederlands/Tsjechisch sprekende
medewerk(st)er, bij voorkeur met
PC ervaring.
Voorlopig op part time basis.
Inlichtingen: 015-566 216

Nieuws van de stedenbanden.

28 mei 1994

Voor de presentatie van de stedenbanden Nederland - Tsjechië/Slowakije op 28 mei a.s. in het stadhuis van Haarlem ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de VNTS, voorheen VVNT, hebben zich volgens de stand van begin januari 1994 de volgende gemeenten, werkgroepen e.d. aangemeld:

- de gemeente De Ronde Venen, band met Kolin.
- de gemeente Westerschouwen, band met Námestovo
- de gemeente Rheden, band met Cheb
- de gemeente Rijswijk, band met Beroun
- de gemeente Roden, band met Litomysl
- de stichting Gemeenteband Ter Aar - Dobruška
- de gemeente Bussum, band met Valasské Meziříčí
- de stichting Barendrecht - Oost Europa, band met Louny
- de gemeente Waddinxveen, band met Pelhřimov
- de gemeente Naarden, band met Uherský Brod
- de gemeenten Borger en Odoorn, tezamen projectmatige band met Hořovice
- de gemeente Voorburg, band met Hranice
- de gemeente Haarlem, band met Svetlá nad Sázavou
- de gemeente Harderwijk, band met Znojmo
- de gemeente Purmerend, band met Jihlava
- de stichting Vriendschapsband Reeuwijk - Turnov
- de werkgroep Heemskerk - Klatovy
- de gemeente Ede, band met Chrudim

Enkele gemeenten hebben de uitnodiging in beraad en een paar gemeenten hebben laten weten niet mee te kunnen doen omdat de banden nog te pril zijn en er dus nog weinig te presenteren valt. Al met al is er een goede kans dat op 28 mei het wel en wee van meer dan 20 stedenbanden aan de orde zal komen.

Swalmen - Nepomuk

Van de Werkgroep Swalmen - Nepomuk ontving ik een verslag van een reis van een groep Swalmenaren naar de Tsjechische partnergemeente, geschreven door het Werkgroeplid Jos Jentjens. Vanwege de beperkt beschikbare ruimte worden dergelijke verslagen voor de Ledenbrief vaak bewerkt, lees ingekort. Van die gewoonte wil ik nu eens afwijken en het verhaal van Jos Jentjens compleet hieronder laten volgen.

'Ich bin ein Nepomukker'

Met deze woorden sloot Bram Verrijt zijn ludieke speech af toen de bus Nepomuk-gangers weer voet op nederlandse bodem zette. Hiermee herhaalde deze 'benjamin' uit het gezelschap de woorden van voorzitter Leo Swachten die in de vroege ochtend de Nepomukse gemeenschap bedankte voor de enorme gastvrijheid die zij ons geboden hadden. Met ons bedoelen we de 43 Swalmenaren die een weekend lang gast waren in dit inmiddels welbekende Tsjechische stadje. En wat voor een weekend.

Om precies 21 uur kwamen wij donderdag 21 oktober in Nepomuk aan, opgewacht door, hoe kan

het ook anders, burgemeester Michek. Hij dirigeerde de bus naar de markt waar we ontvangen werden door onze gastfamilies. Na enkele korte speeches van de burgemeester als ook van de voorzitter van de pas opgerichte 'Skupina' (werkgroep) Nepomuk - Swalmen vertrok iedereen naar zijn tijdelijk thuis, want het belooft een druk en vermoeiend weekend te worden.

Vrijdagochtend om 9 uur verscheen iedereen weer op de markt, waar in subgroepjes vertrokken werd voor excursies naar diverse plaatsen. Onze groep docenten van zowel basisschool als ook de scholen-gemeenschap werd uitgebreid rondgeleid in de scholen van Nepomuk en omgeving. Het bestuur van het Kinder Vakantie Werk bracht een bezoek aan een vakantieverblijf voor kinderen in P ebudov. Twee mensen brachten een bezoek aan een instituut voor verstandelijk gehandicapten in Stod en een instituut voor lichamelijk gehandicapten in de plaats Zbuch.

De senioren vereniging bracht 's ochtends een bezoek aan een complex van senioren-woningen en 's middags een verzorgingstehuis in Zinkovy. Op beide plaatsen werd de videoband van de senioren-vereniging Swalmen bekeken. In Zinkovy werd deze officieel aangeboden aan het verzorgingstehuis. De overigen bezochten de plaatselijke kaasfabriek, een grote bakkerij en de machinefabriek Elitex. Kortom een zwaar beladen programma dat na het avondeten werd voortgezet met een concert in de St. Johanneskerk. Hierna gingen wij met de bus naar Pradlo waar de bierstube 'U cerncho barona' oftewel 'Beim schwarzen Baron' bezocht werd. Voor het eerst konden de Nepomukkers kennismaken met de muziek van 'joetskappel' de Letste Aom. Tot in de kleine uurtjes werd iedereen ruim voorzien van 'Pivo', 'Hopsinki en alweer eten!

De zaterdag werd begonnen met een bezoek, voor de liefhebbers, aan het kasteel Kozel, niet ver van Nepomuk. 's Middags werden er diverse volleybal wedstrijden afgewerkt. Helaas verloren, doch niet minder gezellig. Om 16 uur was het dan zover. De opening van van Swalmenstraat. Ter plaats wapperden de Nederlandse en Tsjechische vlag vredig naast elkaar. Na het spelen van het nationale volkslied van Tsjechië en, bij gebrek aan het Wilhelmus, het Swalmens 'volkslied' (Zjwamerlandj) volgden speeches van Burgemeester Michek en Leo Swachten. Daarna onthulden zij broederlijk het straatnaambordje **Swalmenske Ulice**. Tijdens een muzikale optocht, gevolgd door talrijke Swalmenaren en Nepomukkers, kwamen diverse buurtbewoners spontaan aandragen met de nodige borrels Becherovka, Vodka enz. De avond en daarmee ook het weekend werd besloten met een denderende feestavond in de zaal Sokolova. De gastgezinnen trakteerden ons wederom op (zelfgemaakt) gebak, hapjes, drankjes enz. De Letste Aom als ook het tweemans orkest uit Tsjechië kregen de zaal volledig plat. Een avond om nooit meer te vergeten.

Maar aan alles komt een einde, en zo stonden we zondagochtend om 8.30 uur weer in het gemeentehuis. Leo Swachten refereerde zijn afscheidswoord aan de legendarische speech van Martin Luther King: "Ik heb een droom". Met deze droom hoopt hij dat beide gemeenten nog lang vriendschapsbanden zullen onderhouden en dat we nog veel voor elkaar mogen betekenen. Met hier en daar een traan, maar wellicht allen met een brok in de keel, werd er afscheid genomen van onze gastgezinnen.

Na shledanou, Auf Wiedersehen, want dat staat als een paal boven water. Vrienden uit Nepomuk, bedankt voor jullie geweldige gastvrijheid!

Dekuji za pohostinnost!

Carpooling

Gaat u naar Tsjechoslowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechoslowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer **H. Truin**; hij heeft op zich genomen gegadigden tot elkaar te brengen.

Hij is dagelijks telefonisch bereikbaar onder nummer
020 - 6925770

Slowaakse stad Piešťany zoekt partnergemeente in Nederland.

Kort geleden werd ik benaderd door de heer Verschure te Lelystad met de vraag of de VNTS een gemeente wist, die iets zou voelen voor een stedenband of soortgelijke contact met Piešťany in Slowakije. Enig rondvragen heeft niet tot direct resultaat geleid en het verzoek is in overleg met de heer Verschure doorgegeven aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten voor publikatie in het blad van de VNG.

Maar mogelijk is er ook onder lezers van de Ledenbrief bekendheid met een plaats in Slowakije als Piešťany. Of zijn er lezers die zelf in hun woonplaats wel een initiatief willen ontwikkelen. Gegadigden kunnen zich dan het beste rechtstreeks wenden tot de heer Verschure, tel. 03200-22542.

Wat Piešťany betreft: de plaats ligt in het westen van Slowakije, zo'n 60 km noordoostelijk van Bratislava aan de rivier de Váh. Het is de belangrijkste kuurstad van Slowakije, wat te danken is aan de aanwezigheid van zwavelhoudend water en geneeskrachtige modder, gunstig voor de behandeling van gewrichtsaandoeningen. Er zijn talrijke accommodaties voor kuurgasten. Maar door het vele natuurschoon in de omgeving is de stad ook aantrekkelijk voor 'gewone' toeristen. En voor alle bezoekers worden er, vooral in de zomermaanden, tal van culturele en sportieve activiteiten georganiseerd. Toerisme is in deze 30.000 inwoners tellende plaats verreweg het belangrijkste middel van bestaan.

Piešťany zou best een aardige partnergemeente kunnen zijn voor een plaats in Nederland die ook toeristisch aan de weg timmert.

Jan van Gastel

RECREA

Recrea b.v.

Heerderweg 70
8161 BN Epe
Holland
Telefoon 05780 - 13992
Telefax 05780 - 14145

Verhuur van vakantiewoningen en appartementen IN PRAAG EN ZUID BOHEMEN

Uit de knipselmap.

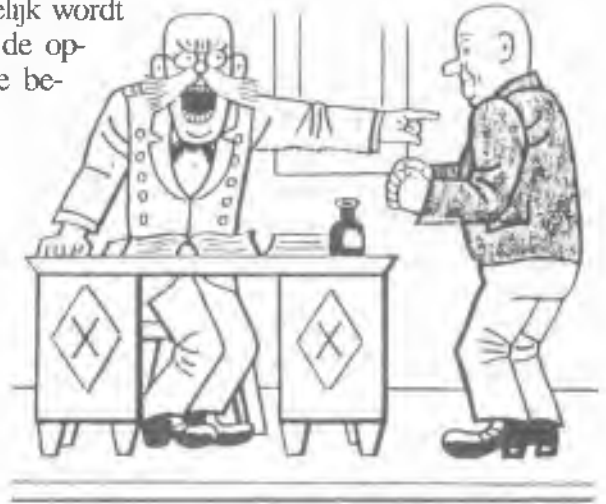
Rechtsstaat

De NRC van 25 november 1993 wijdde een groot artikel aan de Tsjechische rechtsstaat, die volgens de kop boven het stuk nog in de kinderschoenen staat. Een mening gebaseerd op opgetekende uitspraken van enkele regeringsfunctionarissen uit de eerste jaren na de omwenteling, die nu als advocaat resp. wetenschappelijk werker actief zijn. De advocaat, Pavel Rychetský, klaagt over de trage gang van zaken bij de rechtspraak. "Als alles meezit volgt op een klacht na een jaar de eerste zitting en als de tegenpartij dan niet komt opdagen wordt de zitting geschorst en kun je er wel een jaar bijtellen", aldus de advocaat. Die dan verder uithaalt naar de Tsjechische ministers die graag verklaren dat zij de metamorfose van de Tsjechische republiek tot een democratie, gebaseerd op beginselen van rechtsstaat en markteconomie als voltooid beschouwen en dat het land daarom eigenlijk wel rijp is om opgenomen te worden in de Europese Unie. Rychetský betwijfeld dat en denkt dat de rechtsstaat nog niet behoorlijk functioneert, in elk geval nog niet voldoet aan West-europese normen. De trage rechtsgang beschouwt hij als de belangrijkste oorzaak van wat hij noemt de groeiende 'rechtsonzekerheid', het 'rechtsnihilisme' en de 'ondermijning van het geloof in de

rechtsstaat'. Verder citeert de NRC nog enkele uitspraken van de boze advocaat over gesjoemel van vooraanstaande personen in het kader van de privatisering, aangevuld met mededelingen van Petr Pithart, de belangrijkste wetenschapper van de Central European University, over hem bekende pogingen tot het omkopen van politici en justitiële ambtsdragers, die niet tot vervolging hebben geleid, omdat de rechtbank de zaak seponeerde wegens gebrek aan bewijs. Waar Pithart dan zijn bedenkingen over heeft, evenals over een aantal ontsporingen in het proces van economische hervormingen. Zo is hij nog een halve kolom aan het woord, waarbij duidelijk wordt dat hij in elk geval het verdwijnen van solidariteit en de opkomst van particularisme, nationalisme en regionalisme be- treurt.

Waarna de krant het woord geeft aan de Tsjechische minister van justitie, Jiří Novák. Deze is het geheel oneens met mensen als Rychetský en Pithart en stelt verontwaardigd dat de critici "kennelijk alleen over het land gevlogen zijn". Hij noemt het sinds 1989 verrichte werk een ware wetgevende marathon. "Alleen in 1993 werden al meer dan honderd wetten en amendementen aangenomen en in vergelijking met West Europa hebben wij het voordeel dat we de noodzaak hadden het hele juridische systeem te transformeren", stelt de minister. Naar zijn oordeel heeft Tsjechië geen enkele

wet meer die in strijd is met de beginselen van een democratische rechtsorde en hij verteld dat veel Westeuropese collega's best jaloers op hem zijn en hem gezegd hebben dat men in Tsjechië verder is dan in hun landen. Verder noemt hij de bij de rechterlijke collega's doorgevoerde zuiveringen. Van de in november 1989 in functie zijnden is de helft ontslagen en dat geldt ook voor de openbare aanklagers. Over de rechterlijke macht heeft de NRC ook nog de mening gevraagd van Jiří Pribáň, een nog jonge docent staatsrecht aan de Karelsuniversiteit. Hij erkent het slechte imago van de rechtsprekenden. Maar wijst ook op financiële problemen. Waar gaan goede juristen naar toe als een rechter of openbare aanklager 9.000 kronen per maand verdient en in de advocatuur salarissen van drie keer zoveel of méér normaal zijn? Het antwoord is niet moeilijk te geven. Overbelasting bij rechters ziet Pribáň dan ook als een van de belangrijkste oorzaken van veel problemen en hij vreest dat h.t. nog wel even zal duren voor er in Tsjechië ook in de praktijk sprake zal zijn van een werkelijke rechtsstaat. De fundamenteen zijn gelegd, maar het functioneert nog lang niet, is zijn conclusie.

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

Personeel gezocht

Over een schreeuwend tekort aan winkel- en horecapersoneel gaat een beschouwing in Trouw van 24 november 1993. De schrijver wijst op de zeer lage werkeloosheidscijfers in de Tsjechische republiek en vooral in Praag. Daar gaat het om iets meer dan 0,25% van de beroepsbevolking en dat is een cijfer waarvan men in landen als Polen, Hongarije en Slowakije alleen maar kan dromen (in de rest van Europa trouwens ook!). Ook een opmerkelijk verschijnsel, omdat het bruto nationaal product wel met 25% is gedaald, het grootste deel van de bedrijven beladen is met schulden en een aantal industriële ondernemingen op halve capaciteit draait. In Praag, waar het merendeel van de buitenlandse investeringen terecht komt en bovendien het toerisme zich heeft ontwikkeld, kan iedereen die werk zoekt dadelijk in vooral de dienstverlenende sector terecht. Omdat het aantal vacatures groot is komen ook met name Polen en Oekraïners op de Gouden Stad af. Velen werken illegaal. Wie een officieel arbeidscontract heeft, het gaat daarbij om jaarcontracten, krijgt hetzelfde loon wat een Tsjechische arbeidskracht verdient, iets waarvoor de vakbonden zich sterk hebben gemaakt. Maar het zijn met name de restaurants en de winkels die met personeelstekort blijven kampen. Gevolg, matige dienstverlening en veel klachten. En het personeel dat er nog wel werkt is vaak niet erg op de taak berekend en zou eigenlijk voor een deel vervangen moeten worden.

Trouw gaat dan nader in op de situatie bij vooral de grotere ondernemingen buiten de dienstensector en zegt dat een deel ervan op papier en volgens westerse normen al lang bankroet is. De banken hebben enorme vorderingen, maar durven geen gebruik te maken van de recent ingevoerde faillissementswetgeving. Men vreest het bekende domino-effect: als een grote schuldenaar omvalt, volgen er in snel tempo nog veel meer. De overheid ziet het nog steeds zwakke management

Tak křopak si to tu bere do luby moje knedlíky !?...

"Zo, wie heeft er hier over mijn knedlíky geklaagd!?"

bij veel bedrijven als voornaamste oorzaak van de slechte gang van zaken. Het privatiseren heeft dat probleem niet opgelost. Veel aandelen zijn via door staatsbanken opgerichte beheerfondsen in feite nog in handen van de staat en de particuliere aandeelhouders hebben ook niet de middelen voor het doen van investeringen. En in goed management kunnen noch de fondsen noch de aandeelhoudende burgers voorzien. De meeste Tsjechische economen zijn het dan ook niet met de regering eens dat de economische hervorming voltooid is. Zij spreken eerder van een begin en vrezen dat er binnenkort een 'dag van afrekening' zal komen.

Premier Klaus ziet het niet zo somber in en voorziet in 1994 geen spectaculaire stijging van de werkloosheid. Zijn critici zijn minder optimistisch, maar hun voorspellingen zijn al twee jaar lang niet uitgekomen, zo zegt de schrijver van Trouw, dus wie durft nog iets te zeggen.

Eindelijk licht in Slavia

Café Slavia, aan de oever van de Moldau, vlak bij het Nationale Theater, is een van de belangrijkste historische koffiehuisen van Praag. Twee jaar geleden kwam het in Amerikaanse handen, waarna de zaak dicht ging. Tot groot ongenoegen van de vele stamgasten, die aanvankelijk gepaaid werden met de belofte van verbouwing, zodanig dat het café weer terug zou komen in de staat waarin het in de

jaren dertig faam kreeg als trefpunt van kunstenaars en intellectuelen. Boosheid alom toen er niets gebeurde. Boosheid ook bij president Václav Havel himself. Zowel de NRC als het Brabants Dagblad meldden half november 1993 blijkens mij toegezonden knipsels, dat de zaak de president zo in het verkeerde keelgat was geschoten dat hij van een boekpresentatie gebruik maakte om een petitie richting de Amerikaanse boosdoener te lanceren. Met de eis Slavia onmiddellijk te heropenen en zo een einde te maken aan de 'criminele aanval op het spirituele leven van Praag'. Verder had de presidentiële petitie het nog over 'grote schade aan de goede relatie tussen de Praagse intelligentia en het Amerikaanse kapitalisme'. Stevige woorden dus, maar de aangevallenen hielden zich muisstil en de deuren van Slavia bleven dicht.

Toen kwam er steun voor de president en wel uit een onverwachte hoek, namelijk van een minderheidsaandeelhouder van de Amerikaanse maatschappij die Slavia verworven had. Deze aandeelhouder - de Amerikaans-Tsjechische architect Ladislav Provaan - richtte samen met een Praagse bekende, Marek Gregor (die ooit de monument-tank van Russische afkomst roze verfde) de vereniging Vrienden van Slavia op. Op zich weinig, maar Provaan had nog sleutels van het café liggen en daarmee werd Slavia op 8 november 1993 geweldloos 'gekraakt'. En sindsdien is Slavia weer café. Betalen hoef je er niet, fooien geven mag wel. Graag zelfs, want het zijn de enige inkomsten. Bij gebrek aan een officiële vergunning kan het niet anders om, althans op dit punt, geen illegale handelingen te plegen.

De radicale actie van Provaan en Gregor heeft de Amerikaanse eigenaar inmiddels wel geactiveerd. De kranten melden aan het slot van de uitgebreide artikelen over deze zaak, dat de president van de maatschappij-groot aandeelhouder naar Praag zal komen voor overleg. Ondertussen zal dat wel hebben plaats gehad, maar op dit moment - 2 januari - werd over het resultaat nog niets vernomen.

Een revolutie voor 10%

Tenslotte een berichtje uit de Rude Právo, dat mij in vertaling bereikte en waarin het op twee na grootste Tsjechische dagblad een stukje uit de Amerikaanse Wall Street Journal aanhaalde. Die laatste krant op zijn beurt citeert de voormalige minister van sociale zaken van wat toen nog de CSFR was, Petr Miller. Die zei tegen de Amerikaanse krant dat hij bang is dat de tegenwoordige regering te snel gaat in haar streven naar het kapitalisme, in gebreke blijft om voor de afvallers een reddingsnet te maken en aldus een gevaarlijke boemerang tegen de markteconomie riskeert. Daardoor geeft de regering te kennen te weinig respect te hebben voor de idealen van de fluwelen revolutie, waarbij het scheppen van een meer rechtvaardige samenleving centraal stond. Het accent werd gelegd op privatisering en niet op de inkomens, op belastingverlichting voor zakenlieden en niet op matiging van bijvoorbeeld huren. Daardoor, zo gaf Miller aan de krant te kennen, heeft de omwenteling maar voor 10% van de bevolking iets betekend tot nu toe.

(Voor wie geen regeringsverantwoordelijkheid (meer) draagt is het altijd wat makkelijker te oordelen. Feit is wel dat de bovenaangehaalde kritiek aansluit op de wat sombere nieuwjaarsbrieven die ik van vrienden kreeg. Die heb ik beantwoord met 'denk maar niet dat het in het rijke Nederland allemaal zo geweldig rechtvaardig toegaat', wat overigens een schrale troost is. JvG)

Tot slot dank aan Ed de Munck, Arie Hoogstad, Hans Wallin en mevrouw J. van Haarlem, die via het sturen van knipsels aan deze rubriek hebben bijgedragen.

Onze nieuwe zomergids is uit!

Over heel Tsjechië en Slowakije bemiddelen wij voor u:

- * prachtige bungalows en landhuizen aan water en bos
- * appartementen in Praag
- * bungalows omgeving Praag

Voor informatie en gids:

JUBO REIZEN

Delfgauwseweg 303
2628 ES Delft
tel. 015-618 313

Jan van Gastel

Van de Afdelingen.

Afdeling Den Haag

Donderdag 3 februari a.s. organiseert de afdeling Den Haag een ledenavond in het gebouw "De Sierkan" Anthonie Heinsiusstraat 3 (tegenover het Haags Gemeentemuseum). Het gebouw is bereikbaar met tramlijn 10 of met HTM-buslijn 4 of 14.

Ed de Munck zal aan de hand van dia's ingaan op de bijzonderheden van houten kerkjes, zoals die voorkomen in Slowakije en aangrenzende gebieden in Midden- en Oost-Europa. Alena den Otter-Pastuková zal wat bijzonderheden vertellen over het kuren en Tsjechische- en Slowaakse kuuroorden.

In de pauze is er gelegenheid onder het genot van een drankje wat ervaringen uit te wisselen en wellicht wat suggesties voor andere avonden te bespreken.

Vanaf 19.30 uur is "De Sierkan" open, de koffie zal klaarstaan. De toegang vrij. Voor consumpties zal een kleine bijdrage gevraagd worden.

Bert Marcus

Indrukken van de Ledenavond van de afdeling Den Haag op 18 november 1993

Het zaaltje van "De Sierkan" was gezellig gevuld met meer dan 20 leden. Henk Wagenaar had vele kristallen voor ons uitgesteld. Na een kopje koffie werd op tijd (!) de avond geopend, waarna Henk over zijn ervaringen bij het stenen zoeken vertelde, mede aan de hand van een mooie diaserie. Er waren vele vragen waardoor een leuk en informeel gesprek ontstond. Tijdens de pauze werd onder het genot van een knabbelje en een drankje het gesprek levendig voortgezet.

Na de pauze vertelde Hana Sugito over de "volksgodsdienst", het paddestoelen zoeken. 10% van de bevolking is hiermee behept. Iedereen kent zijn eigen plekjes en jachtterrein. Ondanks de vele verschillende soorten paddestoelen, waarbij er ook enkele niet al te gezond zijn voor de mens, vallen er toch weinig slachtoffers. Hana had ook een aantal voorbeelden meegenomen van gedroogde exemplaren en ook zoiets als paddestoelen in het zuur. Uit de vele vragen bleek duidelijk, dat de Nederlanders toch wel een beetje bang zijn om "zomaar" paddestoelen uit het wild, zelfgeplukt, te eten. Je weet maar nooit!

Ook na afloop werd er weer gezellig nagepraat, enkelen zijn zelfs tot tegen elf uur gebleven. Toch wel een teken dat de thuisblijvers geen gelijk hadden. Een avond "van de leden voor de leden" is beslist een formule die wij een lang leven kunnen toewensen.

Ed de Munck

Wat het oog streelt.

Tot en met 27 februari toont het Comenius Museum de serie A Meeting of Two van de fotograaf Armando Jongejan. Jongejan maakte deze serie, bestaande uit zestig zwart-wit foto's, tijdens zijn reizen in Tsjechië en Slowakije.

Het museum is, behalve op maandag, dagelijks geopend van 14.00 tot 17.00 uur.
Comenius Museum, Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden, tel. 02159-43045

Van de leden.

Van Hennie van der Burg, ons redactielid dus, ontvingen we het volgende stuk.

Kerstmis 1994 (een heuse geschiedenis)

Mijn beide zonen met aanhang wilden Kerstmis nu eens anders vieren dan gewoonlijk. Zij wilden skiën, maar wel met de hele familie erbij. De vraag was of er mogelijkheden waren in Tsjechië. Natuurlijk zijn die er in overvloed. Weet je wat - we vragen het aan Vera en Jerry (van Carrousel Agency). Heel begrijpelijk prezen zij de Beskydy aan waar zij zelf wonen. Alles werd geregeld: onderkomen bij particulieren, kerstdiners, Oudejaarsparty, totaal prima verzorgd.

De reis ernaar toe was wat onhandig omdat Kerstmis nu zo ongunstig viel. Wij konden pas donderdagavond vertrekken waardoor we op vrijdag zo'n 1.000 km moesten draaien en pas om 10 uur 's avonds (Heilige Avond) aankwamen. Maar ook dat was geen probleem.

Het regende en er was geen sneeuw te bekennen, jammer voor de skiliefhebbers.

Bij het ontwaken op 1e kerstdag zagen we het meteen: er was een wonder gebeurd. De wereld om ons heen was toegedekt met een flink pak sneeuw. Groot was de vreugde en er werd die dag dan ook geskied. Enthousiast kwamen zij terug en vertelden dat het daarboven zo mooi was. Opa, Ma en de hond moesten 2e kerstdag maar meegaan, restaurantjes en een hotel aanwezig, waar we gezellig zouden kunnen zitten terwijl de jongelui op de latten staan. Zo gezegd, zo gedaan. Het was er inderdaad sprookjesachtig mooi: de dennen bepoederd met sneeuw, lange kristallen ijspegels aan de dakranden van de typische fraaie oude gebouwen. Een ijlblauwe lucht. En toen gebeurde het, ik gleed gewoon uit. Dat er iets mis was voelde ik meteen. Enfin, het eind van het liedje was dat ik in het ziekenhuis belandde waar geconstateerd werd dat mijn enkel op drie plaatsen gebroken was. Ik zou geopereerd moeten worden (2x) en 10 tot 14 dagen in het ziekenhuis moeten blijven. Geen prettig vooruitzicht!

Jerry stelde mij voor: of terugvliegen naar huis en het thuis laten behandelen of enkele dagen in een (pas geopende) privé-kliniek! Ik koos voor het laatste want ik wilde toch wel graag dicht bij mijn familie zijn. In de kliniek werd mijn voet (onder narcose) gezet en na 3 dagen kon ik op krukken weer in de familiekring terugkeren.

Zodoende heb ik toch nog veel kunnen meebeleven, zoals de Oudejaarsparty die grandioos was. Na de vakantie werd ik met een taxi opgehaald en keurig teruggevlogen en wederom met een taxi thuis afgeleverd.

Waarom dient dit verhaal? Wel, om u op het bestaan te wijzen van de hier en daar aanwezige privé-klinieken. De artsen en het verplegend personeel spreken enkele vreemde talen zodat men zich verstaanbaar kan maken en gesprekken kan voeren (ik ben de Tsjechische taal niet machtig). Bovendien biedt zo'n privé kliniek het comfort dat wij gewend zijn. Ik wil geen kwaad woord spreken over de 'gewone' ziekenhuizen en twijfel ook niet

aan de vakbekwaamheid van de daar aanwezige artsen, maar het verschil tussen beide instellingen is wel hemelsbreed.

Natuurlijk zal de privé kliniek aanmerkelijk duurder zijn, maar 3 dagen daar of 14 dagen ziekenhuis zal in prijs niet veel uitmaken, denk ik. Misschien is mijn verzekeringsmaatschappij zelfs goedkoper uit.

Natuurlijk hoop ik van ganser harte dat ik mijn ervaringen voor niets heb opgeschreven, ik bedoel, dat u er nooit aan hoeft te denken tijdens uw verblijf in Tsjechië. Moge uw vakantie zonder problemen verlopen!

Ik wens u een heel gelukkig 1994 toe!

Hennie v.d. Burg

Van Liba Noya uit Groningen:

Langs deze weg zou ik alle leden van de VNTS ook namens mijn moeder willen bedanken voor de reacties die zij in de vorm van kaarten en brieven heeft gekregen naar aanleiding van mijn oproep, geplaatst in de ledenbrief van maart 1993. Zij was in die tijd ziekelijk. De geweldige reacties van de maar liefst 36 mensen hebben haar erg goed gedaan! In september j.l. ben ik bij haar op bezoek geweest. Trots heeft zij mij een stapel beterschapskaarten, ansichtkaarten en "gewone" brieven laten zien. Sommige waren zelfs in het Tsjechisch geschreven!

Alle schrijvers hartelijk dank!

Liba Noya, Groningen

Van ons lid Gaston de Kinder uit Tsjechië ontving de redactie een verslag van een tegenbezoek van de medewerkers van het Dr. P.C. Borsthuis uit Hengelo aan een bejaardentehuis in Sedlcany.

Op 15 april 1993 bezocht een Tsjechische delegatie van een bejaardentehuis uit Sedlcany het Dr. P.C. Borsthuis in Hengelo. Het was voor hun een hele ervaring, zeer leerrijk en interessant. Vooral wat betreft het beheer, de organisatie, verpleegkundige zaken alsmede de omgang met de bewoners en de inzet van vrijwilligers wekte hun bewondering. Het Dr. P.C. Borsthuis was bereid een uitwisseling aan te gaan en afgesproken was om in oktober een tegenbezoek te brengen aan het bejaardentehuis van Sedlcany Píbram.

Ondertussen was er in het P.C. Borsthuis een 'Tsjechische Werkcommissie' tot stand gekomen om te zien op welke manier zij hun Tsjechische vrienden zouden kunnen helpen.

Reeds op 9 oktober arriveerde een kleine vrachtwagen met 15 kisten met materialen voor de verpleegkundige dienst, kleding enz. ter waarde van een half miljoen Tsjechische kronen. Verrast en ontroerd nam de directeur, de heer Antonín Pesek, deze materialen in ontvangst van de heer Hayke Kuipers.

Het langverwachte tegenbezoek was op 14 oktober eindelijk aangebroken. Een delegatie van het P.C. Borsthuis, onder leiding van de algemeen directeur dhr. A.J.P. Bindels en de voorzitter van het 'Tsjechische Werkcomité' dhr. Sjaak Snel, arriveerde rond het middaguur. Het weerzien was geweldig, allen werden hartelijk ontvangen door de directeur Antonín Pesek. Na de gebruikelijke koffie, thee, pivo en gebak werden de Nederlandse vrienden, na de vermoeiende reis, snel ondergebracht in hun hotel, waar zij enkele uurtjes rust genoten. 's Avonds bespraken men het werkprogramma voor de komende dagen.

Op 15 oktober bezocht men in het bejaardentehuis de keukeninrichting, de gezamenlijke eetplaats, de verzorgingskamers en de kamers van de bewoners en voerde men gesprekken met de bewoners en het verplegend personeel. 's Avonds was er een gezellig etentje, gezamenlijk met alle verantwoordelijken van de verschillende diensten. Er werd ijverig van gedachten gewisseld, inlichtingen verstrekt en vooral veel gesproken over het beheer, de financiën en de sociale werkzaamheden.

De volgende twee dagen werd een bezoek gebracht aan de Gouden Stad Praag. Men bezocht tevens het Smetana Theater en onze Nederlandse vrienden genoten van de opera "Madame Butterfly". De dag daarna, 18 oktober, vertrokken wij na het ontbijt naar het gemeentelijk ziekenhuis van Píbram. Een volledige rondleiding en wederom vele vragen en antwoorden. Er werden zeer interessant gesprekken met de artsen gevoerd over opname, medicatie en verzorging. Daarna werd een kinderverzorgingstehuis bezocht.

De tijd ging snel voorbij, maar ik denk dat onze Nederlandse vrienden een indruk hebben gekregen over de verzorging van zieken en bejaarden in Sedlcany en Píbram. Men was het er over eens dat er nog veel moest veranderen en men had veel lovende woorden voor de moed, inzet en de bereidheid om het de bewoners zo aangenaam mogelijk te maken.

's Avonds kwam het afscheidsmaal: Selska Basta, een typisch Tsjechisch gerecht, uiteraard overgoten met pivo en wijn. En niet te vergeten de lekkere gebakjes die bij allen goed in de smaak viel. Alle medewerkers waren aanwezig en het werd een groot open debat. Na de afscheidswaarderen van de heren Bindels en Pesek werden er geschenken, als herinnering aan het bezoek, uitgereikt en werd de wens uitgesproken om de vriendschapsbanden te verstevigen.

Op 19 oktober vertrok men, waarbij er heel wat traantjes van ontroering over de wangen liepen.

Een speciaal woord van dank voor: Mevr. Kveta Ter Haar (tolk), mevr. Betsie van Ittersum (dokter), mevr. Alie Hoven (fysiotherapeute), mevr. Jolande Ellenbroek (coördinatrice verpleegkundige), dhr. Hayke Kuipers (technische dienst) en dhr. Sjaak Snel (maatschappelijk werker en tevens voorzitter van het Tsjechisch Werkcomité).

Gaston de Kinder.

VINO, ŽENY, ZPĚV, S TIM JE KONEC, CHLAPCI.
MÍSTO TOHO MAM TED BYLINKOVÉ ČAJE,
DOKTORY A TELEVIZI.

"Wijn, vrouwen en muziek, dat is voor mij voorbij. In plaats daarvan heb ik nu kruiden thee, artsen en TV!"

Van de familie Smelink uit Gouda ontving de redactie het bericht dat zij vorig jaar enkele dagen met plezier hadden doorgebracht in het Boheems Paradijs (Česky Raj) nabij de stad Jičín. Misschien een aardige suggestie als vakantieadres? Nadere informatie kunt u krijgen bij:

Ing. Zdeněk Mazáček, Holín 126 506 01 Jičín
tel. 0042-433-21985 ('s avonds).

Van Joke Bijl-Lindhout uit Nijmegen een verslag van het bezoek van Tsjechische ouders en leerkrachten aan de Vrije School in Nijmegen en haar bezoek aan de Alternativní Škola in Příbram.

Partnerschap Vrije School Nijmegen en Alternativní Škola Příbram

In het septembernummer van de Ledenbrief deed ik verslag van mijn bezoek aan Příbram, en wel aan de Alternativní Škola aldaar. Ik was toen onder de indruk van het feit dat zo kort na de mogelijkheid om nieuwe vormen van onderwijs te realiseren, er al vrije scholen zijn opgericht. Ik beschreef ook de moeilijkheden en vaak ook de onmogelijkheden om informatie en steun te krijgen om een vooropgezet doel gestalte te geven.

Eind september ontving onze school in Nijmegen 14 ouders en leerkrachten uit Příbram met het doel deze mensen zoveel mogelijk te vertellen, maar vooral te laten beleven wat het Vrije Schoolonderwijs inhoudt.

Het was van tevoren een hele organisatie, maar ook heel waardevol. Juist gezamenlijk nadenken over o.a. het programma voor deze week maakte, dat ook de ouders van onze school er warm voor liepen.

Onze gasten werden ondergebracht bij ouders en leerkrachten van school. 's Morgens werd er stage gelopen, zowel op de kleuterschool, onderbouw als bovenbouw. De middagen en avonden werden gevuld met informatie over het onderwijs, een rondleiding door de stad, bezoek aan musea en gezellige avonden met muziek. De warme maaltijden werden op school gehouden en verzorgd door de ouders. De hele week was de sfeer zeer ontspannen, daardoor raakten de formaliteiten wat op de achtergrond en werden ons dingen toevertrouwd en vragen gesteld die tijdens ons bezoek in mei niet aan de orde waren gekomen. Voor de Tsjechische ouders was het ook de eerste keer een Vrije School in de praktijk mee te maken. Ze raakten er niet over uitgepraat.

De band werd zo stevig, dat het afscheid na deze week moeilijk was.

Voor mij was het duidelijk geworden dat hulp vanuit onze school niet te lang moest uitblijven. Toen ik dan ook in de gelegenheid werd gesteld in de herfstvakantie naar Příbram te gaan aarzelde ik niet en besloot er met twee ouders heen te gaan. Het bleek een goede beslissing te zijn, want tijdens dit bezoek kon ik verder bouwen op wat er in de Nijmeegse week was ontstaan. Pas nu werd duidelijk hoe spannend ze ons vorig bezoek hadden gevonden; ze hadden toen toch het idee zich waar te moeten maken, wat een krampachtige houding tot gevolg had. Dit werkte toen zelfs door tot in het spel van de kinderen.

Ik trof een heel andere klas aan, de sfeer was opener en zelfs waren al wat ideeën, die opgedaan waren in Nijmegen, tot uitvoering gebracht. Uitdrukkelijk had ik gevraagd geen programma voor me te maken, zodat ik kon helpen waar het nodig was.

Dit stelde me in de gelegenheid gesprekken te voeren met mensen 'om de school heen', die toch een nieuw initiatief kunnen maken of breken, stage te lopen op de onderbouw, maar vooral veel te praten met leerkrachten en ouders om ze suggesties en ideeën aan de hand te doen en zo goed mogelijk hun vragen te beantwoorden.

Het was moeilijk om hen er van te overtuigen dat beslist niet alle wijsheid uit het westen komt. Wat kunnen wij ongelooflijk veel van hen leren. Als ik zie hoe dankbaar b.v. de kinderen nog voor iets heel kleins zijn, hoe intens zij nog kunnen genieten van wat de school hen biedt, dan schaam ik me voor onze zgn. rijkdom. Het mondjevol Tsjechisch, dat ik me inmiddels had eigen gemaakt bleek nu van grote waarde. Kunt u zich het stralend gezicht van een kind voorstellen, dat je een tekening geeft, die in het Tsjechisch wordt bewonderd?

Bij het afscheid kreeg ik van de leerkrachten een fles champagne mee. Het heeft nog weken geduurd voor ik echt weer thuis was in Nijmegen. Wel had ik me een aantal dingen voorgenomen:

- doorgaan met Tsjechisch leren
- me verdiepen in de achtergronden, met name de geschiedenis van Tsjechië
- zo goed mogelijk de contacten blijven onderhouden met Příbram en hier ook de ouders, leerkrachten en kinderen in te betrekken.

Zo leerde ik de kleuters 'Půjdem spolu do Betléma', een Tsjechisch kerstlied, dat niet alleen tijdens de kerstviering werd gezongen, maar dat ook nog vaak onder het spelen in de klas te horen was.

Sinds kort zit ik in de pedagogische werkgroep Tsjechië-Slowakije-Nederland. In deze groep zal ik proberen de ervaringen van de Vrije Scholen in Nederland die een partnerschap hebben met een school in Tsjechië of Slowakije, bij elkaar te brengen om door het uitwisselen van ervaringen zo effectief mogelijk hulp te kunnen bieden aan onze peetscholen.

Zij zijn het dubbel en dwars waard!

Joke Bijl-Lindhout

Wat het oog streelt.

Tentoonstelling **'Teige Animator'** in het Stedelijk Museum Amsterdam
Geopend van 4 februari tot en met 4 april 1994

De Tsjechische Avantgardist **Karel Teige** (1900-1951) roept in het westen uiteenlopende associaties op. Specialisten van het modernisme weten dat zijn naam verweven is met zulke verschillende disciplines als typografie, architectuur- en kunstkritiek en fotomontages. Teige wist theorie en praktijk moeiteloos in elkaar over te laten lopen: in zijn 'praktische' ontwerpen en fotomontages verbeeldde hij standpunten uit de moderne kunstkritiek en volgde hij methoden uit de bouwkunde; zijn theoretische opstelling bevatten steeds een forse dosis poëzie.

Teiges utopie lag in de sovjetunie, zijn inspiratiebronnen in West-Europa en zijn persoonlijk netwerk was wereldwijd. Tot zijn Nederlandse connecties kunnen zijn geestverwanten Mart Stam en Theo van Doesburg gerekend worden. Als kunstenaar van het constructivisme en later het surrealisme nam Teige deel aan tal van internationale tentoonstellingen, onder andere als één van de 'reclamekunstenaars' met Kurt Schwitters in het Stedelijk Museum Amsterdam exposeerden (1931). Als criticus en publicist schreef hij in de tientallen balden van de internationale avantgarde waarvan hij er enkele, zoals ReD, ook zelf redigeerde en vormgaf. Teige was woordvoerder en tevens het meest radicale lid van Devetsil, het belangrijkste Tsjechoslowaakse kunstenaarsverbond van het interbellum. Daarbij bekleedde hij bestuursfuncties in linkse architectenorganisaties, zoals Levá Fronta en Bond van Socialistische Architecten.

ČEDOK REIZEN B.V.

DÉ SPECIALIST VOOR TSJECHIË EN SLOWAKIJE

Voor reserveringen van hotels, appartementen, vakantiewoningen en interessante rondreizen per eigen auto!

Vraag ook naar onze uitgebreide wintersportcatalogus!

Bel voor meer informatie: 020-622 0101/622 4888 of fax 020-638 5441

Genootschap voor Tsjechische Muziek.

Musica Judaica

In Praag werd van 20 oktober tot 1 november voor de tweede maal het jaarlijkse festival Musica Judaica gehouden. Zoals de titel al aangeeft gaat het hier om werk van joodse componisten of joodse thema's (bijvoorbeeld composities op teksten van joodse schrijvers, of oud-testamentische gegevens). De belangstelling was redelijk maar had naar mijn idee groter moeten zijn. De ten gehore gebrachte werken verdienden het ten volle.

Ik kreeg eens te meer een indruk hoeveel talent er door de verschrikkingen van de oorlog verloren is gegaan. Dit geldt met name voor de werken van Tsjechische componisten die de dood vonden in de concentratiekampen; ik noem de schitterende liederen van Viktor Ullmann en Gideon Klein, wier dood volgend jaar vijftig jaar geleden is. Goed om eens na te denken over de mogelijkheid iets er van ook hier uit te voeren (er is overigens ook het een en ander op cd verschenen).

Een totaal onbekende pantomime van Alexander Zernlinsky, een componist die in de twintiger jaren aan het Duitse Theater in Praag was verbonden als dirigent en vooral door opera's en liederen bekend werd, was een ander hoogtepunt van dit festival. Behalve uit tsjechisch werd er ook uit internationaal repertoire geput. Er viel werk te beluisteren van Ernest Bloch (geboren in Zwitserland, overleden in Amerika), Tzi Avni (Israël) en auteurs uit Amerika en Australië. Een ander hoogtepunt was het concert waar bekroonde werken werden gespeeld van een Kafka-concours. Gevraagd was een werk voor zangstem(men) en instrumentale groep op tekst van Kafka, of eventueel een instrumentaal stuk geïnspireerd op deze schrijver.

De eerste prijs gold een werk van de in de vorige ledenbrief al terloops genoemde Tsjechische componist Ladislav Kubík "Der Weg" (de componist doceert thans aan de Universiteit van Florida, USA, over hem bericht ik meer in de volgende Ledenbrief); het overtuigde vooral door het gebruik van een contra-tenor (een mannenstem met het timbre van een alt); de tweede prijs gold een werk van de Litouwse componist Anatolius Šenderovas, de derde prijs werd behaald door de Tsjech Jaroslav Pokorný (een componist uit Brno) die ook onder de pseudoniemen Jaroslav Štátný en Peter Graham schrijft. Vroeger schreef hij eens pianostukken geïnspireerd op schilderijen van Mondriaan (zie LB 32). Van de instrumentale werken was voor mijzelf vooral interessant het pianowerk "Brieven aan Milena" van Petr Eben (ik heb het namelijk zelf ook in studie).

Het festival werd besloten met een indrukwekkend oratorium "Šir haš šurim", op hebreeuwse teksten ontleend aan het Hooglied van Salomo. We zien met grote belangstelling uit naar het volgende festival Musica Judaica.

Hans Wallin.

Viktor Ullmann.

Gideon Klein

Van de reisdienst.

Čedok Reizen in Amsterdam heeft een nieuwe gids uitgegeven: 'Het meest complete wintersportprogramma 1993/1994 Tsjechië & Slowakije'. Nadere informatie en de gids kunt u krijgen bij Čedok. (zie voor adres de advertentie van Čedok elders in dit nummer)

Tsjechische portretten (III)

Karel Čapek, herinneringen aan een groot schrijver.

Een vorig maal besteedde ik aandacht aan Jaroslav Hasek. Een tweede Tsjechische schrijver, die in het interbellum ver buiten de grenzen van de jonge republiek Tsjechoslowakije bekendheid kreeg was Karel Čapek (1890-1938). In zijn laatste levensjaar werd Čapek kandidaat gesteld voor de Nobelprijs.

Na beëindiging van de middelbare school studeerde Čapek, zoon van een huisarts, filosofie in Praag, Berlijn en Parijs en promoveerde in 1915. Vanaf 1917 werkte hij als journalist bij de Praagse "Národní Listy" (Volksblad) en de liberale "Lidové Noviny" (Volkskrant). In de jaren 1921 tot 1923 trad hij op als dramaturg en regisseur bij een Praags theater. Zijn reizen naar Italië, Engeland, Spanje, Nederland en Scandinavië leverden hem de nodige stof voor zijn reisschetsen.

Zijn debuut vormde een bundel vertellingen "Záživé Hlubiny" (Stralende Diepten, 1916), waaraan ook zijn broer de tekenaar en schilder Josef aan meewerkte. Een tweede bundel kreeg als titel "Kráčářova Zahrada" (Rúbezahls Tuin, 1918), verwijzend naar de sprookjesfiguur Krakonos uit Noord-Bohemen (zie ook Ledenbrief okt'93), waar Čapek geboren werd. Later ontstond "Trapné Povídky" (Pijnlijke Geschiedenissen, 1926), waaruit Čapek's opmerkingsgave en aandacht voor de kleine dingen van het leven spreekt. Naast verhalen en gedichten maakte de veelzijdige auteur bovendien vertalingen van Franse lyriek, waaruit ook zijn bewondering voor Frankrijk en de Franse cultuur bleek. Hij was een zeer produktief schrijver, die behalve korte verhalen, feuilletons, kritieken en essays toneelstukken schreef. Ondermeer in 1920 de komedie "Loupežník" (De Rover). In hetzelfde jaar verscheen zijn drama "R.U.R." ("Rossum's Universal Robots") *, waarmee hij ver buiten zijn vaderland bekendheid kreeg (het werd na de Tweede Wereldoorlog ook in Nederland nog door studentengezelschappen opgevoerd).

R.U.R. en andere anti-utopieën

Thema van R.U.R. is de kunstzinnige mens waarmee Čapek voor het eerst het begrip "robot" (van het Tsjechische woord "robota", herendienst) introduceerde. De naam "Rossum" verwijst naar het Tsjechische "rozum": verstand. Reeds toen, in 1920, beseftte Čapek dat een gemechaniseerde wereld een bedreiging voor de mens zou kunnen vormen. De "R.U.R." is een organisatie die robots, bestemd om de mens als slaven te dienen, in iedere gewenste uitvoering en aantallen produceert, maar er gaat iets mis: de automatische kunstmensen komen in opstand tegen hun scheppers en vermoorden deze. Op het toneel verwekt deze wonderlijke revolutie een apocalyptische spanning. Er komt evenwel een onverwachte wending. Bij twee robots ontwaakt een aarzelende liefde, gepaard gaande met aan hun wezen vreemde menselijke gevoelens van zelfopoffering en loyaliteit. Hiermee is het onheil voor de mensheid afgewend. Het stuk herinnert aan de figuur van de Golem van de Praagse schrijver Gustav Meyrink, een volgens de legende kunstmatige mens door rabbi Löw in het leven geroepen. Maar de robots zijn, in de visie van Čapek voor de mensheid bedreigender dan de schepping van de rabbi.

Samen met zijn broer Josef schrijft Čapek in 1921 de satirische komedie "Ze Života Kmyzu" ("Uit het Leven der Insekten"), een allegorie (ook Comenius had een voorkeur voor deze literaire vorm!) waarin verschillende insektensoorten menselijke eigenschappen uitbeelden.

De filosoof Čapek, die evenals Masaryk, sterk geïnteresseerd was in de Amerikaanse filosofie van het pragmatisme, stelde niet alleen in zijn R.U.R. de vraag naar de toekomst van de mensheid maar ook in de roman "Továrna na Absolutno" ("De Fabriek van het Absolute", 1922). Hierin duikt de mogelijkheid van atoomenergie op. In de roman "Krátký život" (1924) wordt wederom een probleem aan de orde gesteld, dat verband houdt met de technische en maatschappelijke ontwikkeling. In deze roman gelukt het een uitvinder atoomenergie vrij te maken waarna militairen pogen deze voor oorlogsdoeleinden aan te wenden. Dankzij het morele verzet van de uitvinder mislukt dit. Ook in dit boek, geschreven in 1924 (!) openbaart zich de bijna profetische gave van de auteur om de toekomstige ontwikkelingen gestalte te geven.

In het drama "Adam Stvořitel" ("Adam de Schepper", 1927) gaat het om de idee van een nieuwe mensheid. Adam de filosoof heeft van God de opdracht gekregen een nieuwe wereld te scheppen. Maar uitgaande van zijn eigen (verouderde) filosofie slaagt Adam hierin niet. Zijn nieuwe wereld is niet beter dan de oude. Een van Čapek's bekendste werken is de roman "Válka s Mloky" (Oorlog met de Salamanders, 1936 *) waaruit opnieuw een profetische geest spreekt. Toen reeds voorvoelde Čapek de dreiging het fascisme en de totalitaire staat. Ditmaal zijn het geen robots maar een soort intelligente salamanders, die als arbeidskrachten gerecruteerd, zich tenslotte te

gen de mensheid keren. Gelukkig wordt een catastrofe afgewend door de rivaliteit en onderlinge twisten van de salamanders. Ook dit is, evenals R.U.R. een anti-utopie. De Franse schrijver Vercors heeft in zijn boek "Les Animaux Dénaturés" (1952) eenzelfde thema verwerkt, met dit verschil dat de salamanders hier mensapen zijn, die door kapitalisten worden uitgebuit.

"Kniha Apokryfů" (1932) is onder de titel "Kleine Apocryfen" (1949) in het Nederlands vertaald. Het zijn 27 verhalen die hij apocrief noemde omdat zij bekende figuren en thema's uit geschiedenis, bijbel en literatuur in een geheel nieuw licht plaatsen: Prometheus, Alexander de Grote, Diocletianus, Pilatus, Lazarus, Franciscus van Assisi, Hamlet, Romeo en Julia.

Tegen de dictaturen die in Čapek's tijd opkomen (Tsjechoslowakije in Midden-Europa als democratisch eiland tussen dictaturen) richt zich "Blá Nemoc" (De Witte Ziekte, 1937). In een niet nader omschreven land (bedoeld is kennelijk Duitsland) breekt een epidemie uit, waartegen geen middel kan worden gevonden. Een joodse dorpsdokter komt bij een ziekenhuis met de vraag of hij mag experimenteren met geneesmiddelen. Hij slaagt er tot verwondering van de tegenwerkende artsen in een nieuw middel samen te stellen. De arts, dr. Galen weigert evenwel zijn vinding openbaar te maken omdat hij de dictator van het land en andere hooggeplaatste figuren onder druk wil zetten om de terreur te beeindigen. De dictator wil niet op de eisen van de arts ingaan maar ontbiedt hem in zijn paleis, wanneer hij zelf door de ziekte geïnfecteerd is en dreigt te sterven. Wanneer dr. Galen bij het paleis arriveert wordt hij door de daar verzamelde volksmassa vermoord omdat deze in hem een verrader ziet. Het stuk heeft een sterke dramatische waarde en een grote actualiteit, gezien het optreden van dictators in allerlei varianten sinds de jaren dertig toen Čapek het schreef.

In zijn drama 'Matka' ('De Moeder', 1938) neemt Čapek stelling tegen de dreiging van Tsjechoslowakije door Duitsland. De hoofdfiguur 'de moeder' - een pacifiste - offert al haar zonen in de strijd tegen het fascisme; een strijd die toen in Spanje een aanvang had genomen. 'De Witte Ziekte' en 'De Moeder' behoren tot de belangrijkste stukken uit de Tsjechische dramaturgie.

Čapek en Masaryk

President Masaryk had een groep Tsjechische intellectuelen om zich heen verzameld, die 'Hrad' (de Burcht) werd genoemd. Čapek was een groot bewonderaar van de president en uit gesprekken met hem werd een soort biografie van hem samengesteld 'Hovory s TGM' (1928-1935), in 1969 in het Duits vertaald onder de titel 'Gespräche mit T.G. Masaryk', een boeiende publikatie waaruit men een goede indruk krijgt van Masaryk's opvattingen over onder meer religie, geschiedenis, dictatuur, democratie en filosofie. 1)

Čapek schreef talloze korte verhalen, te veel om hier te vermelden, ook kinder- en detectiveverhalen en schetsen over de natuur (hij was een hartstochtelijk amateur-tuinier). Over een hond handelt 'Dašenka' (1933), vertaald onder de titel 'Tuuntje, of het leven van een hond'.

Vermelding verdient nog de roman 'Hordubal' * (1933) geïnspireerd door een krantebericht over een Slowaakse boer, die na in Amerika wat geld verdient te hebben, terugkeert naar zijn boerderij. Zijn vrouw blijkt nu een honte te hebben, terugkeert een Hongaarse knecht en zelfs zijn dochtertje is van hem vervreemd. Decor van de roman is de Transkarpatische Oekraïne, in het interbellum deel van Tsjechoslowakije, maar na de Tweede Wereldoorlog aan de Sovjet-Oekraïne toegevoegd, een onderontwikkeld gebied met vele nationaliteiten.

Bijzonder populair werden Čapek's reisschetsen over Engeland, Italië, Spanje en Nederland. Het boekje over Nederland 'Obrazy z Holandska' (letterlijk 'Miniaturen van Nederland') werd vertaald onder de titel 'Over Holland'. Het boekje handelt niet alleen over Nederland maar ook over de positie van 'het kleine volk', waarbij de schrijver zoals men kan verwachten, een vergelijking maakt tussen Nederland en Tsjechoslowakije. Het boek is een lofzang op de oude Hollandse stadjes, de schilders en de architectuur. De schrijver verbaast zich over de talloze fietsers die hij in de grote steden ziet.

In de Tsjechische literatuur is de novelle altijd een belangrijk genre geweest. Dit geldt evenzeer voor het oeuvre van Čapek. Maar ook zijn andere werk (romans, drama's) verdient nog altijd aandacht, al is misschien een deel hiervan verouderd. Hopelijk richten Nederlandse uitgeverij en vertalers weer eens de aandacht op het oeuvre van Čapek dat, voorzover het is vertaald, nu alleen in bibliotheken en antiquariaten is te vinden. In Tsjechië zal er in de

T.G. Masaryk, de 'president - bevrijder' (1850 - 1937)

toekomst zeker weer meer belangstelling voor de grote Tsjechische schrijver zijn dan in de communistische tijd, toen men tegenover deze niet-communist (hij werd vooral gekwalificeerd als 'anti-fascist') een nogal ambivalente houding aannam.

Peter Krug

Noot:

De van * voorziene titels betreffen boeken die ook in het Nederlands zijn vertaald. De meeste boeken van Čapek zijn in het Duits vertaald. Zo is er in 1989 nog een uitgave in tien banden bij het Duits-Zwitserse Sachon-Verlag verschenen.

1) Zie over de filosofie van Masaryk ook mijn 'Spiegel van Oost-Europa. Cultuurhistorische en literaire verkenningen.' Kok Agora Kampen 1991.

Tekeningen van Čapek uit zijn reisschetsen over Holland'

-----*-----*-----*

Een ingezonden brief uit Slowakije.

(uit het Duits vertaald, red.)

Lieve Vrienden,

Ik schrijf u van uit het verre Slowakije. Dat is een nieuwe kleine staat in het midden van Europa waar reeds vele Nederlanders hun vakantie hebben doorgebracht.

In ons land bevinden zich vele mooie gebergten zo als de Hoge Tatra's, de Lage Tatra's, de West Tatra, de Malá Frata enz. die zeer geschikt zijn voor het toerisme en de skisport.

In Noord-west Slowakije strekt zich, dicht bij de stad Žilina aan beide zijden van de rivier de Waag over een lengte van 50 km de prachtige bergketen Malá Frata uit. Dit bekende gebergte is voor wintersportliefhebbers bijzonder aantrekkelijk. Ook de West-Tatra/Roháče in Noord-Slowakije (nabij de grens met Polen) is een van de prachtigste gebieden van het Karpatengebergte.

Van af de regio Orava komt men zo wel snel in de Lage Tatra's als ook in de Malá Frata en Roháče en onze gasten kunnen tijdens de vakantie alle voornoemde gebieden bezoeken. Bovendien zijn er voor de watersportliefhebbers nog twee stuwmereen in de buurt.

Ik wil graag vele nieuwe gasten uit Nederland uitnodigen naar Slowakije te komen. Er zijn comfortabele hutten voor gezinnen, familiehuizen in bergdorpen alsmede woningen en onderkomens voor groepen. Alle accommodaties beschikken over de mogelijkheid om zelf uw eten te koken. Al deze onderkomens verhuur ik tegen gunstige prijzen en met alle toewijding. U kunt mij schrijven in het Duits of in het Engels.

met vriendelijke groet,

Oľga Kvopková, Halašova 7, 010 01 Žilina, Slowakije.

Van de leden.

Van Bert Marcus uit Den Haag ontving de redactie het volgende artikel over Tsjechische koffie en Douwe Egberts.

Tsjechische Douwe Egberts

Volvo's kornen doorgaans uit Zweden en Douwe Egberts uit Nederland. De oplettende lezer zal opmerken dat een deel van de Volvo-productie uit Limburg komt. Maar dat Douwe Egberts ook buiten Nederland koffie produceert - in Tsjechië nog wel - zal de meesten van ons nog niet erg opgevallen zijn.

Een ander product van DE, Pickwick-thee, is al jaren befaamd in Tsjechië en Slowakije, zij het niet als Nederlandse (laat staan Friese) thee maar als 'anglický čaj'. Engelse thee dus. Soms kreeg ik zelfs de indruk dat Pickwick in het Boheemse doorging voor de Rolls Royce onder de theeen. Tot zover de thee, want ik was van plan om iets over de koffie te schrijven.

Zeker in het verleden had ik de neiging in Tsjechoslowakije sommige artikelen uit het voedingspakket met enige argwaan te bekijken. Overigens vaak ten onrechte. Mijn ervaringen met koffie waren echter altijd onverdeeld gunstig. Na de autorit door Duitsland, waar ik de koffie niet te drinken vond en nog steeds vind, was de koffie in Tsjechië en Slowakije een verademing. Misschien heeft meegewerkt dat ik bij mijn Indische schoonfamilie 'koppi toeboek', de Indische variant van Turkse koffie, heb leren drinken. De eerste koffiestop na de Tsjechisch-Duitse grens vervaagde bij mijn vrouw dan ook het onheilspellende beeld van de militairen met Kalasnikovs. Na de Fluwelen Revolutie werd de staatsgraffiti vervangen door het soort reclames dat ten onzent niet ongebruikelijk is. In 1990 zag ik in Praag al een meer dan levensgrote DE-Friezin die in het Tsjechisch koffie voor een rustig momentje aanpreekt.

Roodmerk in het voetspoor van Pickwick, was de eerste gedachte die bij me opkwam en vervolgens vroeg ik me af of al die westerse producten voor de modale Tsjech en Slowaak wel te betalen waren. Wat Douwe Egberts koffie betreft blijkt het wel mee te vallen. Wat is het geval?

NRC Handelsblad schonk op 30 juli 1993 in een serie over de omschakeling van plan naar markt in de praktijk in de voormalige communistische landen aandacht aan de activiteiten van DE in Tsjechië. In 1992 kwam DE in de gelegenheid de Praagse koffiebrandery Balimý over te nemen. Balimý was bijna overgenomen door het Duitse Tchibo, de neerbuigende houding van Tchibo naar Balimý - er deugde niets - had de Tsjechische bedrijfsleiding wat kopschuw gemaakt. Op de valreep kwam men in contact met DE. De eerste constatering van DE dat er op de kwaliteit van de koffie weinig aan te merken viel, leidde er uiteindelijk toe dat men niet in zee ging met Tchibo maar met Douwe Egberts. Balimý brengt nu zijn koffie onder het merk DE op de Tsjechische markt en tegen Tsjechische prijzen.

Volgens het artikel in NRC Handelsblad was het overgrote deel van de medewerkers van het nieuw opbloeiende bedrijf tevreden over de nieuwe situatie, al moest men soms wel wennen. Bij ons wordt de koffie meestal verkocht in half pons-pakken, de Tsjechische DE is voor het overgrote deel te koop in de aldaar gebruikelijke een-ons-zakjes. Wat mij zeker bevalt is dat de maling speciaal voor Turkse koffie is. Voor 'koppi toeboek' is de Tsjechische DE wat mij betreft ideaal.

Als souvenir heb ik dit jaar voor enige kennissen een paar pakjes Tsjechische DE cafeïnevrije koffie (bez kofeínu) in Turkse maling meegenomen. Prima koffie, alleen jammer dat deze DE hier niet te krijgen is, was een veel gehoorde reactie. Wel viel er een minpuntje te noteren: er zitten geen DE-punten op!

Voor mij is Tsjechische Douwe Egberts koffie met een prettige bijmaak: Balimý blijft draaien, beter dan voorheen nog wel, en de koffie is prima.

Koffie zonder bijmaak dus voor bewuste koffiedrinkers.

Bert Marcus

Van Jan Vrijhof uit Rotterdam:

Als aanvulling op mijn stukje over het Hus-congres in Bayreuth (zie de ledenbrief van oktober 1993) kreeg ik van onze penningmeester Jan van Gastel een artikel uit het Prager Wochenblatt van oktober 1993. Daarin stonden een aantal samenvattingen van referaten van deelnemers aan dat congres, waaruit nu een kleine bloemlezing volgt.

Kardiniaal Cassidy zei dat Hus vandaag de dag objectief gezien moest worden en daarvoor is een grondige studie van zijn leven, zijn tijd en zijn theologie noodzakelijk. Het is nodig om van uit oecumenisch oogpunt de historische situatie van de kerkscheiding te analyseren. Bisschop Radkovsky van Plzen zei dat het zoeken naar de historische waarheid geen doel op zichzelf mocht zijn; het is immers ook belangrijk voor het geestelijk welzijn van alle

christenen en het draagt zelfs bij tot het welzijn van de Tsjechische maatschappij in heden en toekomst. Het beeld van Hus in de geschiedenis is bij de Tsjechen een geliefd object van manipulatie geworden; dat wil zeggen het is voor velerlei uitleg vatbaar.

De plaatsvervangend voorzitter van de Raad van Evangelische Kerken in Duitsland, Heinz Joachim Held sprak van een geslaagde poging tot een noodzakelijke grensoverschrijding die een vervolg verdient.

Een bijzonder aspect nog werd genoemd door bisschop Radkovsky: de nauwe samenwerking (in het kader van het Hus-congres, red.) met Sudetenduitsers is een waardevolle bijdrage aan een nieuwe dialoog tussen Duitsers en Tsjechen.

De referaten van het symposium zullen in een bundel in het Duits en in het Tsjechisch uitgegeven worden.

Jan Vrijhof.

Kuuroorden.

Beste vrienden van de VNTS

Tot de veranderingen die optraden na de Fluwelen Revolutie van november 1989, behoorde ook de toenemende belangstelling vanuit het buitenland voor onze kuuroorden, die een rijke traditie hebben. Ik refereer hierbij aan het feit dat ook Goethe en Mozart tot de trouwe bezoekers van deze Tsjechische kuuroorden konden worden gerekend. Ook tijdens het communisme verheugden de kuuroorden zich in een grote populariteit, zowel bij de machthebbers als bij het volk. Grote nieuwe kuuroorden werden ten behoeve van het volk gebouwd. Ik noem hierbij het kuuroord Aurora in Třeboň, dat 14 jaar geleden is gebouwd en dat ik nader wil belichten.

Als Tsjechische arts, gespecialiseerd op het gebied van Tsjechische kuuroorden heb ik enige weken geleden twee groepen van 100 Nederlandse patiënten begeleid naar dit kuuroord, dat uitmunt in behandelingswijze en dat is gelegen in een prachtige omgeving. Gezien de dankbare reacties van deze patiënten heb ik besloten ook andere Nederlandse patiënten profijt te laten trekken van de behandeling van dit kuuroord. Van belang is dat dit kuuroord, vergeleken met anderen in de wereld, goedkoop is.

Třeboň is een pittoresk oud stadje in Zuid-Bohemen. Het desbetreffende gebied is een beschermd natuurgebied van de UNESCO. Třeboň fungeert al meer dan 100 jaar als kuuroord. Dit vond zijn oorsprong in de aanwezigheid van geneeskrachtige modder, die de basis vormt voor het gehele complex van therapeutische behandelingen. Met succes worden ziekten van het bewegingsapparaat bestreden, zoals reumatische artritis, polyarthritis, de ziekte van Bechterew, artrose enz.

Alle procedures vinden plaats in een gebouw dat ook beschikt over twee bars, een restaurant, danszaal, kapper, pedicure, cosmetica-salon enz.

In dit gebouw zijn ook een gynaecoloog, dermatoloog, oog-arts en tandarts aanwezig. De behandeling is intensief: minimaal 3-4 behandelingen per dag. Wensen en problemen worden een keer per week met de arts besproken.

Indien u interesse heeft kunt u voor nadere informatie contact met mij opnemen. Ik beschik ook over videobeelden.

Anna Plachá, arts
van Alkemadelaan 32, 2597 AM Den Haag
telefoon 070-324 9430, telefax 071-146 578

TSJECHIË en SLOWAKIJE

LANGLAUFEN

met Tsjechische en Slowaakse begeleiders.

U wilt LANGLAUFEN in het
REUZENGEBERGTE,
SUMAVA of in de TATRA ?
Groepsreizen onder leiding van
Tsjechische en Slowaakse gidsen.
Ook individuele arrangementen en
reizen op maat mogelijk.

Bel TOPO-Aktief en u krijgt
uitgebreide informatie over de
gewenste reis thuis-gestuurd.

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

2de Walstraat 73,
6511 LP Nijmegen

Van de boekenplank

Nieuwe boeken

Wie dezer dagen de boekhandel bezoekt zal de volgende nieuwe Tsjechische titels tegenkomen:

- 'Stad der Smarten / Het Olšany-rijk' geschreven door Daniela Hodrová, vertaald door Edgar de Bruin en uitgegeven door De Geus-Epo, 203 blz., prijs fl. 37,90.
- Milan Kundera's 'Het leven is elders' verscheen in een herziene vertaling van Jana Beranova. Uitgever: Agathon/Ambo, prijs fl. 14,95. Eerste Nederlandse uitgave 1980.

Het befaamde verhaal van Jaromil, de zoon van een kleinburgerlijke, in de liefde bedrogen moeder, die haar kind voorbestemt om een geniaal dichter te worden.

- Uitgeverij Leopold voegde aan zijn fonds het prentenboek Middernachtspel van Květa Pacovská toe. Vertaling Henk Fige, 48 blz., prijs fl. 39,90.
Meer over de illustratrice Pacovská is te lezen in de Ledenbrief nr. 89, juni 1993.

'Als de maan niet aan de hemel staat, is hij in het theater. Daar ontmoet hij alle toneelspelers en zij spelen een verhaal voor hem. De maan vindt het heerlijk in het theater.'

Zeer bijzonder vormgegeven boek voor jonge kinderen.

- Praag speelt een rol in 'De nacht duurt twaalf uren' van de Nederlandse schrijver/socioloog Jan Donkers. Verschenen bij De Harmonie, prijs fl. 22,50.

De reis naar Praag die de ik-figuur in deze novelle maakt, roept herinneringen op aan een eerder bezoek aan die stad, aan zijn studententijd en de krakersrellen in Amsterdam.

Marijke van den Wijngaard.

Blaasorkest HANA uit Uničov zoekt uitwisseling.

Van ons lid de heer J. van de Ven uit Heel in Limburg ontvingen we het verzoek melding te maken van de wens van een hem bekend blaasorkest in Uničov (ten noorden van Olomouc) om te komen tot een uitwisseling met een soortgelijk orkest uit Nederland. Ook wil het orkest uitvoeringen in Nederland geven tegen nader overeen te komen condities, maar de wens om tot uitwisselingscontacten te komen staat voorop.

Blaasorkest Hana uit Uničov is in 1969 ontstaan en telt circa 40 muzikanten die bij optredens in fraaie uniformen gekleed zijn. Het repertoire is breed. Men speelt werken van klassieke componisten, maar desgewenst ook dansmuziek. Gezongen wordt er eventueel ook.

Het orkest heeft in de loop der jaren meer dan 550 concerten of andere uitvoeringen gegeven, toernees in het buitenland gemaakt en met goed gevolg deelgenomen aan tal van concoursen en festivals. Een aantal malen werden opnamen gemaakt voor radio en tv.

Organisatoren van activiteiten waar een live-optreden van Tsjechische blazers gewenst wordt, bijvoorbeeld in het kader van een jumelage, promotie producten of een muziekfestival kunnen het beste rechtstreeks contact opnemen met de heer J. van de Ven, Ringweg 32, 6097 EE Heel, tel. 04747-2115. Hetzelfde geldt voor orkesten die graag contact zouden willen leggen met een verwant Tsjechisch orkest.

Restaurant Bohemen

**Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland**

Vlees- en visspecialiteiten

**Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692**